

*Η Βάβω Σιώχω
Φωτό (1) Αρχείο παπα – Σωτήρη (Σταύρου)*

Η Βάβω Σιώχω (1856 -1967), το γένος Κωνσταντίνου Κωστάκη

Η Βάβω Σιώχω, Σταματία ήταν το βαπτιστικό της όνομα, γεννήθηκε το έτος 1856. Οι γονείς της, ο Κωνσταντίνος Κωστάκης και η Παρασκευή, κατάγονταν από τη Λάκκα Σούλι, αλλά ζούσαν στο Μαντζιάρι των Φιλιατών. Μετά την αποτυχία της Ηπειρωτικής Επανάστασης το 1854 και τις σφαγές που εξαπέλυσαν οι Τούρκοι εναντίον των Ηπειρωτών, οι γονείς της μαζί με άλλους συγγενείς εγκατέλειψαν το Μαντζιάρι και εγκαταστάθηκαν στο χωριό Χόικα του Φαναριού. Εδώ γεννήθηκε κι έζησε η Βάβω Σιώχω μέχρι το 25^ο έτος της ηλικίας της. Ύστερα παντρεύτηκε στο Καρυώτι της Παραμυθιάς το Γιωργάκη Σιώχο, « εμπορευόμενο αγωγιάτη με άλογα που κρατιόταν καλά ». Μαζί του απέκτησε τρεις κόρες, τις οποίες και πάντρεψε μόνη της, επειδή ο άντρας της απεβίωσε νωρίς. Στη συνέχεια, αν και ζούσε εν χηρεία, μεγάλωσε και σπούδασε τα δυο της ορφανά εγγόνια, το Γεώργιο Σταύρου και το Χαρίση Παπαφώτη. Το γεγονός τούτο αποτελεί μεγάλη πρωτοπορία, καθότι δεν είναι γνωστό, αν την εποχή εκείνη είχε πράξει το ίδιο και άλλη οικογένεια (Βλ. Ληξιαρχική πράξη Θανάτου της : (Σταματία Σιώχου 1967))

« Επίμετρο »

*Γεννήθηκες στην καταχνιά, όταν τουφέκια πέφταν,
όταν τ' αστέρια χάνονταν κι άπλωνε το σκοτάδι,
όταν ολόγυμνα κορμιά στα δέντρα κρεμασμένα,
τα πετεινά του ουρανού τα 'τρώγαν πεινασμένα.*

*Με σπάργανα της λευτεριάς σε τύλιξε η μάνα,
τη στάχτη που σιγόκαιγε έκανε σαρμανίτσα
κι εκεί το κλάμα σου ' κρυβε να μην τ' ακούν οι Τούρκοι,
και πάρουν την εκδίκηση, σκοτώσουν, ξεριζώσουν...*

*Μακρύς ο δρόμος της ζωής, με δόκανα και βρόχια,
στη Χόικα μεγάλωσες, πατρίδα του Δεσπότη,
που έκανε το κίνημα με χωρικούς « στρατιώτες »
και μπήκανε στα Γιάννενα με φτυάρια, με κασμάδες.*

*Κόρη, θυμάρι του βουνού, νύφεψες στο Καρυώτι,
τρεις κόρες καλοπάντρεψες, χήρα, χωρίς τον άνδρα,
τα δυο εγγόνια σπούδασες, το Γιώργο, το Χαρίση,
και συ το χρόνο νίκησες, κι ας έχασες το φως σου.*

Μαρτυρίες

Α'. Αγγειοχειρουργού Δρ. Κωνσταντίνου Χαρίση Παπαφώτη : « Η βιογραφία του Χαρίση Ευαγγέλου Παπαφώτη » (ανέκδοτη) :

.... 1. Η Βάβω Σιώχω (σ.σ. Σταματία Κων. Κωστάκη)

*Ο πατέρας της Βάβως Σιώχω καταγόταν από τον Κυπάρισσο (παλιά Μαντζιάρι) και, αφού φόνευσε κάποιον Τούρκο, πήρε την οικογένειά του κι ήρθε στη Χόικα. Εδώ υπήρχε ένας αδελφός της (σ.σ. συγγενής της), ο **Κίτσιο - Μπούσης**, με τον οποίο εμείς μέχρι τελευταία που ζούσε, γινόμασταν σόι. ...*

Η γιαγιά ήταν παντρεμένη με έναν εμπορευόμενο αγωγιάτη με άλογα που κρατιόταν καλά.... Έμεινε όμως νωρίς χήρα μόνη με τις τρεις κόρες...

Στην κατοχή είχαμε πάει πίσω στα Σουλιωτοχώρια (Κορούσιανη – Τσαγκάρι). Όταν γυρίσαμε, οι Σιωχαίοι είχαν κατέβει στο Σουλάκι. Η Βάβω Σιώχω άρχισε να παραπονείται ότι δεν βλέπει. Ο παπα – Γάκης, το εγγόνι της, αμέσως την πήγε στα Γιάννενα, όπου ο οφθαλμίατρος τού είπε :

- Η γιαγιά έχει γλαύκωμα. Δεν υπάρχει θεραπεία.

Έτσι, η όρασή της χειροτέρευσε και τα τελευταία χρόνια δεν έβλεπε καθόλου. ...

2. Τα στάχνα της Βάβως Σιώχω

Στο **Κάτω Καρυώτι**, παλιά υπήρχαν μόνο οι νερόμυλοι και τα χωράφια. Εκεί η **Βάβω Σιώχω** είχε τα χωράφια της σπαρμένα καλαμπόκια. Και τα βράδια, όταν ο κόσμος ερχόταν για να αλέσει στους μύλους, έκλεβε με την ευκαιρία και στάχνα. Πήρε λοιπόν η Βάβω έναν γκρα (όπλο), τον έκρυψε καλά κάτω από τα ρούχα της για να μην τον βλέπουν και το βραδάκι έστησε ενέδρα, περιμένοντας τους κλέφτες. Μόλις νύχτωσε, μπήκαν μερικοί κι άρχισαν αβέρτα να κόβουν στάχνα. Από το θόρυβο πετάχτηκε απότομα η Βάβω, γιατί την είχε μισοπάρει ο ύπνος, ετοιμάζει το γκρα, τραβάει τη σκανδάλη και ρίχνει κατά τη μεριά τους.

Με τις τουφεκιές έγινε φασαρία. Οι κλέφτες το 'βαλαν στα πόδια. Ξαναγεμίζει και ξαναρίχνει, πιο πολύ για φόβο, και, επειδή ήταν νύχτα ούτε έβλεπε που έριχνε. Ύστερα κρυφά - κρυφά διάβηκε πίσω στο Πάνω Καρυώτι.

Την άλλη μέρα ο δραγάτης συνάντησε τυχαία τη Βάβω και, για να την ψαρέψει, τής λέει :

- Εψές το βράδυ, κοντά στο χωράφι σου, γινόταν χαμός. Κήκε το πελεκούδι από τις τουφεκιές. Τους χρειάζονταν όμως, για να μάθουν να κλέβουν.

Η Βάβω χαμογέλασε και δεν είπε τίποτε. Μετά στο σπίτι οι δικοί της τής βάλανε τις φωνές

- Τι πήγες να κάνεις, τής είπαν. Θα μάς ανάψεις μεγάλη φωτιά με τους Τούρκους.

- Τι λέτε μωρέ, τούς απάντησε. Όποιος τολμήσει να ξανακλέψει στο χωράφι μου, μα Τούρκος είναι, μα Ρωμιός, μέσα δω στο δόξα Πατρί, θα του ρίζω (έδειξε το μέτωπο της) και ας γίνει ότι θέλει. Είμαι ζουρλή εγώ !

Τέτοια ήταν η Βάβω Σιώχω. Πάντα μπροστά όπου χρειαζόταν. Το 'λεγε η καρδιά της.

Β'. Προτοπρεσβύτερου παπα - Σωτήρη (Σταύρου) (ό. α.) :

1. Η ζωή της Βάβως Σιώχω (1856 – 1967)

Η Βάβω Σιώχω γεννήθηκε, το 1856 στον Κυπάρισσο της Θεσπρωτίας, σύμφωνα με το Δημοτολόγιο, και απεβίωσε το 1967 στο Καρυώτι. Οι γονείς της, μετά την αποτυχία της Ηπειρωτικής Επανάστασης το 1854 και τις σφαγές που υπέστησαν κατά την εποχή αυτή οι Ηπειρώτες από τους Τούρκους, μέσα σε μια νύχτα εγκατέλειψαν το χωριό τους και εγκαταστάθηκαν στη Χόικα του Φαναριού. Εδώ μεγάλωσε η Βάβω Σιώχω και, όταν έγινε είκοσι πέντε (25) χρόνων, παντρεύτηκε στο Καρυώτι **το Γιώργο Σιώχο**, αδερφό του Νικολάκη Σιώχου. Μαζί του έφερε στον κόσμο τρεις κόρες, τις οποίες μεγάλωσε μόνη της, επειδή ο σύζυγός της πέθανε πολύ νωρίς.

Οι κόρες της ήταν :

- **Η Γιαννούλα**, που παντρεύτηκε **το Σωτήρη Χρήστο** (σ.σ. Σταύρου) από τη Βέλλιανη και μαζί του απέκτησε **το Γιώργο**, τον πατέρα μου, τον παπα - Γάκη. Επειδή ο άντρας της πέθανε νέος, ξαναπαντρεύτηκε **το Βελλιανίτη, Βαγγέλη Παπαφώτη**. Από το γάμο αυτόν γεννήθηκε ο **Χαρίση - Παπαφώτης**. Απεβίωσε σε νεαρή ηλικία, αφήνοντας πίσω της ανήλικα τα δυο παιδιά της, το μεν Γιώργο στη γιαγιά του τη Βάβω Σιώχω, το δε Χαρίση στον πατέρα του.

- **Δημήτρω**. Η Δημήτρω παντρεύτηκε τον αδερφό του Σωτήρη **Τάχια, το Σταύρο** και απεβίωσε σε νεαρή ηλικία, χωρίς να αφήσει απογόνους.

- **Η Λαμπρινή** σε ηλικία 12 χρόνων παντρεύτηκε στο Προδρόμι **το Βασίλη Γιώρη (Δημητρίου Μάνθιο)** με τον οποίο απέκτησε δύο (2) αγόρια και πέντε (5) κόρες.

Οι Βάβω Σιώχω, παρά τη μεγάλη της ηλικία, τα χτυπήματα της μοίρας και τις δυσκολίες της εποχής εκείνης, ανάθρεψε με στοργή και τα δυο της ορφανά εγγόνια, **το Γιώργο και το Χαρίση**. Τα τελευταία τριάντα χρόνια (30) της ζωής της τα πέρασε στο σκοτάδι, επειδή είχε χάσει εντελώς το φως της και από τα δύο (2) της τα μάτια. Στην κατάσταση αυτή τη γηροκόμησε ο εγγονός της, ο **Γεώργιος (παπα - Σιώχος)**, μέχρι **την 21^η Νοεμβρίου 1967**, όπου έκλεισε για πάντα τα μάτια της. Συχνά μάς έλεγε ιστορίες, τόσο από την ελληνική Επανάσταση του 1821, όσο κι από τους άλλους πολέμους των Ελλήνων με τους Τούρκους.

Η βάβω - Σιώχω απεβίωσε με το χαμόγελο στα χείλη, ευχαριστώντας το Θεό για τη μακροζωία της. Ετάφη στο κοιμητήριο της **Μεταμόρφωσης του Σωτήρος (Πάνω Καρυώτι)**.

*Ο παπα – Σιώχος (Σταύρου) (1917- 2003)
Φωτό (2) Αρχείο παπα – Σωτήρη (γιου του)*

2. Ο παπα - Σιώχος) (1917- 2003) (Πρώτο εγγόνι της Βάβως Σιώχω)

Ο Παπα - Σιώχος, πατέρας μου, γεννήθηκε στο Πάνω Καρνώτι της Παραμυθιάς. Σε ηλικία περίπου ενός έτους, έμεινε ορφανός από πατέρα. Επειδή η μάνα του παντρεύτηκε στη Βέλλιανη το Βαγγέλη - Παπαφώτη, μεγάλωσε μαζί με τη γιαγιά του τη Βάβω Σιώχω στο Πάνω Καρνώτι. Σε ηλικία οκτώ (8) ετών η Βάβω Σιώχω, αφού τον έστειλε στο οικοτροφείο της Παραμυθιάς, στη συνέχεια αποφοίτησε από το εκεί δημοτικό σχολείο, το Σχολαρχείο και από την κατώτερη Γεωπονική Σχολή.

*Σε ηλικία δέκα οκτώ (18) ετών παντρεύτηκε την **Πανάγιο του Θωμά Φάτσιου**. Η κήρυξη του Ελληνοϊταλικού πολέμου (28 Οκτωβρίου 1940) τον βρήκε να υπηρετεί τη στρατιωτική του*

θητεία στην πρώτη γραμμή. Πολεμώντας μπήκανε μέσα στην Αλβανία και μετά τον ερχομό των γερμανικών στρατευμάτων, Απρίλης 1941, επέστρεψε στο χωριό του, όπου εντάχθηκε στην Εθνική Αντίσταση.

Στις είκοσι εννιά (29) Σεπτέμβρη 1943 οι Γερμανοί εκτέλεσαν τους Σαράντα Εννιά (49) Πρόκριτους της Παραμυθιάς, ανάμεσα στους οποίους ήταν και ο πεθερός του, ο **Θωμάς Φάτσιος**. Την ημέρα αυτή Γερμανοί στρατιώτες μαζί με Αλβανοτσάμηδες ανέβηκαν στο Πάνω Καρυώτι και ανάμεσα στα σπίτια που έκαψαν ήταν και το δικό του.

Το 1947 κατετάγη ως έφεδρος και στη συνέχεια, μετά τα γεγονότα που ακολούθησαν, βρέθηκε εξορία στη Μακρόνησο, από την οποία αφέθηκε ελεύθερος τη 16^η Νοεμβρίου 1948.

Το 1952 αποφοίτησε από το εκκλησιαστικό φροντιστήριο του Βελλά. Τον Αύγουστο του ιδίου έτους, χειροτονήθηκε Διάκονος και Πρεσβύτερος στη Μονή της Κοιμήσεως Θεοτόκου Παγαγιών από τον τότε Μητροπολίτη της Παραμυθιάς Δωρόθεο Νάσκαρη, και στη συνέχεια τοποθετήθηκε ως εφημέριος στο χωριό του, το οποίο διακόνησε μέχρι της συνταξιοδοτήσεώς του **το 1987**.

Το 1958 έγινε Οικονόμος και ξομολόγος από το Μητροπολίτη Τίτο Ματθαϊάκη και από το 1980 Πρωτοπρεσβύτερος από το νυν Μητροπολίτη Τίτο Παπανάκο.

Επί εφημερίας του θεμελιώθηκε και αποπερατώθηκε στο Κάτω Καρυώτι ο Ιερός Ναός της Αγίας Τριάδος.

Αξιώθηκε με την πρεσβυτέρα του να αποκτήσει έξι παιδιά : τη Γιαννούλα, τη Δήμητρα, την Αλεξάνδρα, το Σωτήριο, τη Βασιλική και τη Σταματία (απεβίωσε), τα οποία του χάρισαν σαράντα πέντε (45) εγγόνια, δισέγγονα και τρισέγγονα.

Με την προτροπή του και ακολουθώντας το δικό του παράδειγμα, ο γαμπρός του Χρήστος Κοντός και ο γιος του Σωτήριος, χειροτονήθηκαν ιερείς. Και ο μεν πρώτος, αφού υπηρέτησε τριάντα πέντε (35) χρόνια, κυρίως ως προϊστάμενος στο Μητροπολιτικό Ναό του Αγίου Δονάτου Παραμυθιάς, συνταξιοδοτήθηκε πρόσφατα, ο δε δεύτερος (ο γιος του), παρά το περασμένο της ηλικίας του, συνεχίζει να εργάζεται στα γραφεία της Ιεράς Μητρόπολης Παραμυθιάς.

Ο παπα - Γάκης (παπα - Σιώχος) απεβίωσε πλήρης ημερών την **25^η Σεπτεμβρίου 2003** και ετάφη στο χωριό του. Η εξόδιος ακολουθία εψάλη από εξήντα (60) ιερείς της Μητρόπολης μας, στον Ιερό Ναό της Αγίας Τριάδας (Κάτω Καρυωτιού) και πλήθος κόσμος, τόσο από την ενορία του όσο και από όλη τη γύρω περιοχή, τον συνόδευσε στην τελευταία του κατοικία.

- Του Μάριου Αναστασίου Μπίκα : Ο Χαρίσης Ευαγγέλου Παπαφώτης (1919 – 2010) (Το δεύτερο εγγόνι της Βάβως Σιώχω) :

« Επιτύμβιο »

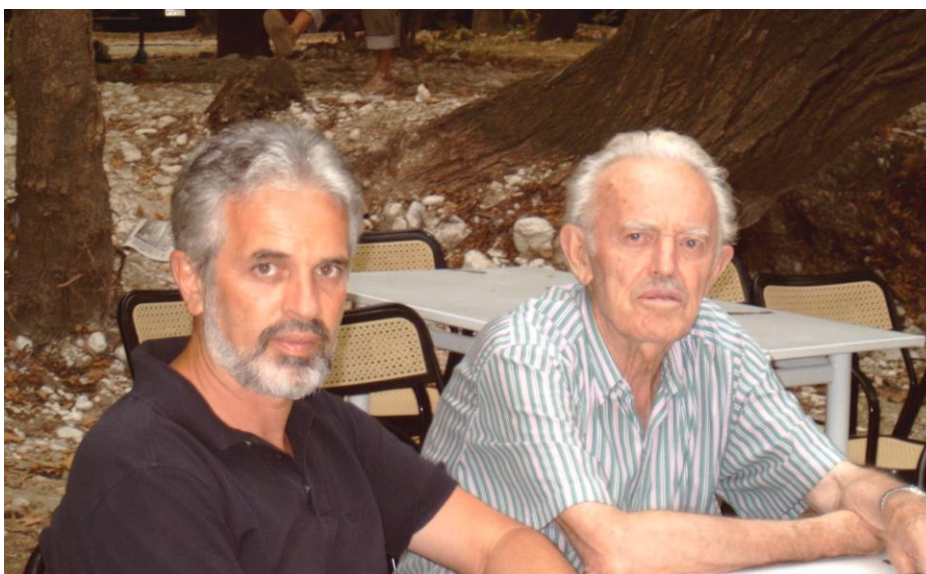
*Χαρίση, απ' τον κήπο σου
λουλούδια θα μαζέψω
και με τα λόγια της καρδιάς
στεφάνι θα σου πλέξω.*

*Κι είναι ο κήπος σου τρανός
πληθώρα τα λουλούδια
κι αντί να κλάψω πλέκοντας,
θα πω παλιά τραγούδια,
τραγούδια που 'λεγες κι εσύ
αντάμα μ' άλλους άντρες
στα πανηγύρια, στις χαρές
στους γάμους και στις νίκες.
Χαρίση, χάρες χάριζες
τα χέρια σου γιομάτα,
στη Θεσπρωτία σ' ήξεραν
βρύσες, μπουρίμια, δρόμοι,
μονές, γιοφύρια κι εκκλησιές
όλα μνημεία χρόνου,
που θάνατο δεν καρτερούν,
το χάρο δεν παντέχουν.*

*Σημαία γαλανόλευκη
σάβανο του κορμιού του,
μολόγησε τη δόξα του
στους πιο Μεγάλους άντρες.*

Ο Χαρίσης Παπαφώτης (1919-2010) γεννήθηκε, έζησε και απεβίωσε στη Βέλλιανη της Παραμυθιάς. Γονείς του ήταν ο Ευάγγελος Βασιλείου Παπαφώτης και η Γιαννούλα Σιώχου¹. Επειδή η μάνα του καταγόταν από το Καρυώτι και ήταν χήρα όταν παντρεύτηκε τον πατέρα του, είναι αλάδερφος με τον Καρυωτίτη παπα - Σιώχο (Σταύρου), αλλά και με το Βελλιανίτη παπα - Γάκη (Παπαφώτη). Ένα μέρος των παιδικών του

¹ . Ο Καρυωτίτης παπα - Σωτήρης (Σταύρου) : Η Γιαννούλα Σιώχου ήταν γιαγιά μου, μάνα του πατέρα μου. Ο πρώτος της άνδρας ήταν ο Βελλιανίτης Σωτήρης Χρήστος, έτσι τον έλεγαν. Ήρθε γαμπρός στο Καρυώτι, όπου πήρε το επώνυμο **Σταύρου**. Πέθανε στρατιώτης σε νεαρή ηλικία. Ύστερα η Γιαννούλα παντρεύτηκε το Βελλιανίτη Βαγγέλη Παπαφώτη.

*Ο Χαρίσης Ευαγγέλου Παπαφώτης με το γιο του, Δρ. Κωνσταντίνο Παπαφώτη
Φωτό (3) Αρχείο Δρ. Κωνσταντίνου Παπαφώτη*

*χρόνων το πέρασε στο Καρυώτι, στο οποίο ζούσε η γιαγιά του, η **Βάβω Σιώχο**. Αποφοίτησε από το εκεί δημοτικό σχολείο, τη Γεωργική Σχολή της Παραμυθιάς ως και από την ομώνυμη του Γεωργίου Σταύρου των Ιωαννίνων. Υπηρετώντας τη στρατιωτική του Θητεία, στις **23.11.1940** τραυματίστηκε από ιταλική βόμβα στα δυο του πόδια κοντά στην **Κακαβιά**. Μετά την ανάρρωσή του..., εντάχθηκε στην εθνική Αντίσταση, παίρνοντας μέρος και στη μάχη της Μενίνας (17-18/08.1944)*

*Στις **22.10.1949** παντρεύτηκε τη **Χρύσω**, κόρη του **Νικόλα Σακαρέλη** και της **Ελένης Ζορκάδη** (Πόποβο) κι έφεραν στον κόσμο το **Νίκο**, αναλυτή – προγραμματιστή ηλεκτρονικών υπολογιστών, και τον **Κώστα**, διακεκριμένο αγγειοχειρουργό και γενικό χειρουργό (Μαρούσι – Αθήνας).*

Ως εργολάβος κρατικών έργων, αλλά και λόγω του χαρακτήρα του, ήταν γνωστός και αγαπητός σ' όλα τα χωριά της Θεσπρωτίας.

*Απόγονος ο Χαρίσης δύο μεγάλων αρχοντικών οικογενειών, των **Παπαφωταίων** της Βέλλιανης και των **Σιωχαίων** του Καρυωτιού, ήταν ο ίδιος πραγματικός **Άρχοντας**. Επειδή είχε αδέρφια (αλάδερφα) τον **παπα - Γάκη** (Παπαφώτη) και τον **παπα-Σιώχο** (Σταύρου), είπε κάποτε, χαμογελώντας, στο Δεσπότη της Παραμυθιάς, που επισκέφτηκε τη Βέλλιανη :*

« Δέσποτά μου, πώς συμβαίνει να έχω δυο αδέρφια παπάδες και αναμεταξύ τους να μην έχουν καμιά συγγένεια; »

Αυτός ήταν ο Χαρίσης : Ακριβής στη διατύπωση των σκέψεών του, ευγενής στις συζητήσεις του, καλός οικογενειάρχης, μεγάλος πατριώτης, φιλόξενος, καλόκαρδος, και πάντα με το χαμόγελο στα χείλη. Λάτρευε το αρχαίο θέατρο και αγαπούσε το σινεμά και τις πολιτιστικές εκδηλώσεις.

Γ'. Ο Γεώργιος Χρήστου Κωστάκης (Χόικα) :

*Οι πρόγονοί μου, σύμφωνα με διασταυρωμένες πληροφορίες, ζούσαν στον καιρό της Τουρκοκρατίας σε κάποιο χωριό της Λάκκας Σούλι. Από εκεί, σε άγνωστο χρόνο και για άγνωστη αιτία, μετοίκησαν στο χωριό Μαντζιάρι των Φιλιατών (σήμερα Κυπάρισσο), όπου έφερναν δύο επώνυμα, το **Κωστάκης** και το **Μπούσης**. Εδώ, αφού νύχτα οργάνωσαν με επιτυχία τη διάρρηξη του σπιτιού του αγά των Φιλιατών, του άρπαξαν παράλληλα και όλα τα ζώα του, όπως γιδοπρόβατα, άλογα και γελάδια. Την επομένη ημέρα ένας Κωστακής μεταβαίνει στο Φιλιάτι όπου σε κεντρικό καφενείο συναντά τον ληστεμένο αγά και μαζί του πίνει καφέ :*

- *Κωστάκη, του λέει ο αγάς. Απόψε με λήστεψαν. Μου διάρρηξαν το σπίτι και μου πήραν όλα τα ζώα.*
- *Αγά μου, αυτό μην το πεις στον κόσμο. Γιατί, αν το πεις, θα είναι ντροπή για σένα.*

Μην το πεις στον κόσμο, του είπε ο Κωστάκης, και αμέσως σηκώθηκε, καβαλήκεψε το άλογό του και καλπάζοντας γύρισε στο Μαντζιάρι.

Αμέσως την ερχόμενη νύχτα όλοι οι Κωστάκηδες μαζί με τα κλεμμένα ζώα του αγά, εγκατέλειψαν το Μαντζιάρι και ξημέρωσαν στη Χόικα, όπου και ρίζωσαν.

Σήμερα στη Χόικα εξακολουθούν να υπάρχουν απόγονοι των Κωστάκηδων με τα επώνυμα Κωστάκης και Μπούσης. Επίσης το επώνυμο Μπούσης απαντάται και στην Αγορά (παλιά Λιογκάτι).

Μάριος Αναστασίου Μπίκας